

קח:

עין משפט
גור מצוה

כג א ב מיי פייג מה' שמיס הלכה א סמג עשין סג טור וביע חית סי' קעט עשין יח ופשיח ג:

כד ג מיי שם פייג הלכה ו סמג שם טושי' שם עשין ל:

כה ד מיי שם טושי' שם עשין ל:

כו ה מיי שם טושי' שם עשין ל:

כז ו מיי שם טושי' שם עשין ל:

כח ז מיי שם הלכה ו טושי' שם עשין מ:

כט ח מיי שם הלכה ט טושי' שם עשין ט:

ע ט מיי שם טושי' שם עשין מ:

עא י מיי שם טושי' שם עשין מ:

עב כ מיי פייג מה' חשית הלכה טו ופשיח הלכה כ ופייג מה' מליה הלכה יא סמג עשין מה וז טושי' הטיע סי' ט עשין ופי' ג טושי' סה ופי' קד עשין ג ופי' קיד עשין ו ופשיח חית סי' קט עשין ל:

עג ל מיי פייג מה' עשית הלכה יג יד סמג עשין פט טושי' חית סי' קעט עשין מ:

עד מ מיי שם הלכה ה טושי' שם עשין יז:

עה נ ט מיי שם פייג הלכה ה סמג ט טושי' שם עשין ז:

עו ע מיי שם הלכה א טושי' שם עשין ז:

עז פ מיי שם טושי' שם עשין ט:

עח ש מיי שם פייג הלכה טו סמג ט טושי' שם עשין ט:

עט ז מיי שם פייג הלכה א סמג ט טושי' שם עשין יז:

פ א מיי שם פייג הלכה ח טושי' שם עשין יז:

פא ב ג ד מיי שם פייג הלכה ה סמג ט טושי' שם עשין יח:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

א) כ"ק ק"ה, ב) לעיל ס"ה, ג) נ"טין נ"ב, ד) חמיות פ"ה, ה) חמיות ס"ה, ו) ז"ב י"ג, ז) מן הנוטרי, ח) מ"ל ר"ב, ט) ז"ל א"פ, י) מ"ד לפי' מ"ל ר"ב, י"א) לעיל.

תורה אור השלם

ו רעך ורע אבך אל תעוב ובית אבך אל תבוא כימי אבך טוב שכן קרוב מאד רחוק משה' כ"ו.

הגהות הב"ח

(א) "כי" ד"ה ל"ש ופי' לא מסלקין לה ללא ופי' לבריהיקא, (ב) בא"ד אין לנו לסלק, ג"כ פי' בשביל המלך פי' באשרי, (ג) בא"ד חלקי הרי מ"ל וחסות ר' נחמן, (ד) ד"ה שמי ופי' ופי' אלו ללקחו שמי, (ה) ע"ה יסוד ופי' ב"ד לא מ"ל וחסות ר' וחסות ר' נחמן.

לעני רש"י

פלישירי (פלישירי), לכופי עופים סל עין יעשה נדר.

מוסר רש"י

מאי משכנתא דשוכריה ביהדי, אין ספק קרוב ממנו, ואם נא היה למכרה סוף נכסו משהי שם טוב לקטותה סה דע"ל ס"ה, לברא, לפיכך מלך ספק גלגלת היתומים, וזוהי ס"ה ופי' מן האשה והננות היתומים ופשיח, ולקבריה, לקודת האם או היתומים ופשיח, מבניני, נכסי דיתמי בלא אברותא, שאין שבות ומתן לנדר, ופשיח שאין פניו למתן מלך ימי הכהה ופשיח ופי' ופי' ופי'.

מזבנין ב"א אברותא. אין לפרש כל הגי מילי לזרז יתומים דל"כ הוה משמע דלשאר זורכי יתומים אין מוכרין בלא אכרחתא כי הנהו דחשיב פ' הגזקין (גיטין דף ג"ג). ופשיח מוכרים שדומיהן לקנות להן מגלה וזעית ושופר טו' ופי' בפרק שם היתומים (ערכין דף ג"ג). ופשיח דפריך לבר' ופי' דאמר אין מוקין טו' מדתן שום היתומים שלשים יום ומכרין בנזקך ובערב לקומה במילי דיתמי שרבי הכרה אלא ודאי לכל מילי דיתמי אין לזרז הכרה ונבשמעין מיירי ככרנא ומזוני וקבורה דאשה וננות ואם תאמר לקבורה פשיטא דמזבנין בלא אכרחתא דלטו יהיה מת מוטל באשפה כל ימי הכרה ופי' דאם לזרז קבורה קאמר דמזבנין בלא אכרחתא סידי לפדות אי נמי ד"ה שמשכנתין מחפסי יתומים על שמשכנתין קמ"ל: **טו משכנתין** י"ה ע"ד דקב"ה ב"ו, דוקא שישראל רוצה ליקח נדמים שנתן העכו"ם: **שביני** העיר ב"ו, הא מילתא גדול הקדמה קמיירי כשניהם מנרטיס ושכן עיר מלך מלך העיר שיש לו שדה אחורי בית הסמוכה לו ושכן שדה שיש לו שדה חרוקה מן העיר הסמוכה לו: **ארעא** דהר דהר ופי' שבת בניו על גבי קרקע מרי דארעא מעכב שלא ימכר הלה עניו וזבניו כי אם לו אכל צנית אלא בית לו קרקע שאינו עומד לזריעה לא שייך דינא דבר מלרא דלא שייך התם טעמא דקאמר בסמך להכניס תלם אחד ודיקא בשדה של זריעה שייך הישר והטוב שיכול לזרועם נבט אחת וכן פ"ת בתשובה אחת המתחלת חזרונו על כל ידיו נדדים ולא מאלני דין מלרנות נבחים: אלא

ואי לא איערומי קא מערים *מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא אמר אימיר *אי כתב ליה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא *ימכר כל נכסיו לאחד לית בה משום דינא דבר מצרא *לבעלים הראשונים לית בה משום דינא דבר מצרא *זבין מעכו"ם *זבין מעכו"ם לית בה משום דינא דבר מצרא *זבין מעכו"ם דאמר ליה ארי אברחי לך ממצרא *זבין מעכו"ם יעכו"ם ודאי לאו בר ועשית הישר והטוב הוא *ישמותי ודאי משמתוין ליה עד המקבל עליה כל אונסי דאתי ליה מחמתיה *דאמר רב אשי אמרו לי סבי דמתא מחסיא מאי משכנתא דשכונה גביה מאי נפקא מינה לדינא דבר מצרא *למכור ברחוק ולגאול בקרוב דבר ולגאול ביפה לית בה משום דינא דבר מצרא *לכרנא ולמוזני ולקבורה לית בה משום דינא דבר מצרא *דאמרי נהרדעא לכרנא למוזני ולקבורה מזבנין בלא אכרחתא *לאשה וליתמי *ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא *שכיני העיר ושכיני שדה שכיני העיר קודמין *ושכן ותלמיד חכם תלמיד חכם קודם איבעיא להו שכן וקרוב מאי ת"ש *ישוב שכן קרוב מאה רחוק *הני זווי טבי והני זווי תקולי לית ביה משום דינא דבר מצרא *הני ציירי והני שרי לית ביה משום דינא דבר מצרא *אמר איזיל ואמרה ואייתי זווי לא נטרין ליה אמר איזיל אייתי זווי *חיונין אי גברא דאמיד הוא דאזיל ומייתי זווי נטרין ליה ואי לא לא נטרין ליה ארעא מעכב אמרי בתי מרי בתי לא מעכב אמרי דארעא דהר ודיקלי דהר *מרי דארעא מצי מעכב אמרי דיקלי מרי דיקלי לא מצי מעכב אמרי דארעא דהר *ישוב עדיף ולית בה משום דינא דבר מצרא אפסיק משוניתא או ריכבא דדיקלא *חיוניא אם יכול להכניס בה אפילו תלם אחד אית בה משום דינא דבר מצרא ואי לא לית בה משום דינא דבר מצרא *הני ד' בני מצרני דקרים חד מונייהו וזבין זבניה זבניו *ואי כוליהו אתו בהדי הדרי פלגו לה *בקרנול: **מחנ'**

לו קרקעות למכור ומה שגאה ליה ראשון אין לנו לומר ועשית הישר והטוב להדמיקו מעליו. וכן יתמי. ושותף שמכר לו למכירו חלקו בשדה שהן שותפין בה (א) אין לנו לסלקו משום דינא דבר מצרא ולומר אין אחת נא נחלק חניך אלא כאחד המצרין ויקנה עמך אלא כיון דלא נחבר חלקו (ב) והרי הוא כשכן ככולה: **שכיני העיר ושכיני השדה שכיני העיר קודמין**. נראה בעיני דלאו בנינא דבר מצרא איירי סמוכות זו לזו וזו יש לו למכור אינה סמוכה למלך שכיני העיר קודמין. ואני לא דקדקתי בה מפי רבינו כל זכרי ועד הנה פירשתי נדמנך דליה קאמר. והשאלה לא נראה לי דאם כן הוה ליה למימניהו כהדי הנך דלעיל ולמימר הכי לאשה וליתמי ולשותפי ושכיני העיר ולת"ח לית בה משום דינא דבר מצרא מאי שגא דשני בלישנא דכולי שמעתא למיקט לישנא דקודמין ומו דקאמר שכן ותלמיד חכם ת"ח קודם אי האי שכן מלך הוא אמאי ת"ח קודם תלמיד חכם לאו בר ועשית הישר והטוב הוא דהאי ועשית אלוהק שדויה רבנן כדאמרין לעיל גבי זבין לעכו"ם עו"ם לאו בר ועשית כ"ו ומו קרוב ותלמיד חכם מאי דינא דבר מצרא איכא ופי' *משכנתא מלרין אטו משום דת"ח הוא משלל גילתא דלגיטי: **זווי עני זווי סקולי**. מלך שגא לעורר על המקח מביא מעות שמסקלן טוב יותר על של לוקח אכל של לוקח ענין ומריפין במטבע ה'ואלה יותר משל מלך ואי נמי איפכא: **לית בה משום דינא דבר מצרא**. דלמר ליה המוכר בהא נחא: **הני ליירי והני שרו**. לוקח ומלך ששלמו מעותיהן של מלך לרורין ותחומין חוה ירא להמירן שלא יאמר יותר היו ושל לוקח מותרין: **לית בה משום דינא דבר מצרא**. דפסיקא דמוכר הוא דלמר לזווי לריכנא: **אמר ליה איזיל ואמרה וכו'**. מילתא בפי' נפשיה היא. מלך שאמר איזיל ואמרה וכו': **דאמיד הוא**. שאנו אומדין אותו דאפשר לו לקיים דכיו: **וכפי דהר**. כפי' שעליה: **מרי ארעא מעכב אמרי כפי'**. שלא למכור הננין לאחר דהואיל והוא נא למכורס חוה כרף לה טוב שהיה בניו בקרקע שלו ואיכא הישר והטוב: **מרי כתי לא מעכב אמרי ארעא**. שהוא אינו תשוב שכן לכשיגיעו שני עומד להסתלק מיניה: **ודיקלי דהר**. שמכר לו דקלן כשדה להניחן שם עד זמן פלוני או עד שיבשו: **ארעא לוורעה**. המלך חפץ בה לזריעה והלוקח כרף בה לננין בית: **ישוב דכפי עדיף**. (א) לזית דין ולא תקנו כאלו עשות ישר וטוב שזו טובה מו: **אפסיק משוניתא** שן סלע מפסיק בין שדה זו לשדה של מלך: או **ריכבא דדיקלא**. הדקלים הכפופין ומסובין זו לזו וזו ומסובין לאחורן שקרין פלישירי' בלע"ז: **אם יכול להכניס המלך תלם אחד**. משדהו לתוך שדה זו אית בה וכו': **תלם**. שדות המענה: **ואי אייתי כהדי**. שמערער כל אחד על מצרנותו: **פלגי לה בקרנול**. בחרב אלקסיותו שהיא כל אחד נוטל בה על פני כולה סמך לו מה. ולשון קרנול זה על לקרנות: מחנ'

